

6. *Nazarova M. A. Gumanizatsiya obshchestva i gumanitarizatsiya estestvenno-nauchnogo obrazovaniya v usloviyakh informatsionno-kommunikativnoy kultury : avtoref. dis. ... kand. filosof. nauk : spets. 09.00.11 "Sotsialnaya filosofiya" / M. A. Nazarova. – Novosibirsk, 2007. – 20 s. – S. 3.*
7. *Senko Yu. V. Uchebnyy protsess: sotvorchestvo pedagoga i uchashchegosya / Yu. V. Senko // Pedagogika. – 1997. – № 3. – S. 40-45.*

ГРИЦЮК А. А. Гуманитаризация профессиональной подготовки будущих учителей музыки как важный фактор ее модернизации.

В статье осуществлен теоретический анализ понятий "гуманизация", "гуманитаризация" образования. Рассматривается цель гуманитаризации профессиональной подготовки будущих учителей музыки, выделяются основные направления гуманитаризации учебно-воспитательного процесса педагогического вуза. Доказано приоритетность данной образовательной политики в современных условиях развития общества, которая способствует формированию готовности будущих учителей музыки к продуктивной профессионально-педагогической деятельности, пониманию ими своей индивидуальной сущности, созданию собственной педагогической концепции.

Ключевые слова: гуманитаризация профессиональной подготовки будущих учителей музыки, учебно-воспитательный процесс, эмпатия, профессиональная способность, профессиональная индивидуальность.

GRYTCYUK OLEKSANDRA. Liberalization training of music teachers as an important factor in its improvement.

The article focuses on the problems of teaching staff training, the basis of which makes the principles of humanistic education and upbringing. One of the chief tasks is to create educational environment. The result of the environment must be teacher and pupil's interaction. Professional training must contribute to the teacher's understanding of his individual essence and the formation of his individual pedagogical conception.

Keywords: the professional and pedagogical training, the liberalization, the empathy, the scientific activity, the professional ability, the professional individuality.

УДК 159.9 (075.8)

Католик Г. В.

**ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ
ПРОФЕСІЙНОЇ Я-КОНЦЕПЦІЇ ПСИХОЛОГА-ПРАКТИКА
В УМОВАХ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
(за напрямком психодинамічна інтегративна
дитячо-юнацька психотерапія)**

В статті розглядаються різноманітні підходи до формування Я-концепції та пропонується авторська модель формування Я-концепції психотерапевта в контексті онтогенетичного підходу та навчального професійного простору. Проаналізовано питання про відповідність психодинамічного напрямку психотерапії вітчизняному менталітету. Обґрунтовано розроблену структурну інтегративну тривимірну модель післядипломної

психокорекційно-психотерапевтичної освіти з напрямку “Психодинамічної інтегративної дитячої та юнацької психокорекції та психотерапії”. Наголошено на потребі максимального приближення процесу навчання до вимог професійної практичної діяльності шляхом використання активних соціально-психологічних методів навчання. На основі проаналізованих наукових підходів та авторського дослідження Я-концепції практичного психолога побудовано модель, що унаочнює можливий зріз інтеграції та взаємодоповнення складових Я-концепції у сфері самосвідомості психолога-практика та психотерапевта в структурі післядипломної професійної освіти.

Ключові слова: Я-концепція, Я-образ, ідентичність, онтогенез, дитячо-юнацька психотерапія, безперервна професійна освіта.

Сучасні публікації, що так чи інакше висвітлюють проблематику професійної підготовки практичних психологів і психотерапевтів, базуються на різних концептуальних підходах та школах. Нами пропонувано інноваційні підходи до формування професійної Я-концепції психолога-практика в умовах безперервної професійної освіти в галузі дитячо-юнацької психотерапії. Втілено спроби створення гносеологічного контексту, в межах якого формується проблема створення і впровадження теоретико-методологічних аспектів професійної підготовки психологів-практиків в контексті психодинамічної інтегративної дитячо-юнацької психотерапії.

Аналіз досліджень у західній та східноєвропейській психологічних та психотерапевтичних школах показав неоднозначність розуміння професійної Я-концепції практичного психолога та змісти освітніх просторів, у яких відбувається її формування та відповідність цих просторів українському менталітету (А. Ф. Бондаренко, М. Ворачек, П. Гумгальтер, Н. С. Кондратюк, І. Кутько, Д. С. Лихачев, Н. Немерскері, Г. П. Лазос, Г. Штумм, А. Пріц, Е. Викукаль, Т. С. Яценко та ін.) [10; 15].

Нами проаналізовано теоретико-методологічні дослідження особливостей українського менталітету, де вітчизняні науковці виокремили антираціоналістський тип мислення, недиференційоване сприйняття дійсності та емоційно-чуттєве, ідеалістично інтуїтивне ставлення до навколишнього світу як характерні його ознаки в області суспільної організації. Це, в свою чергу, визначило особливості розвитку психокорекційних методів та психотерапії загалом: великий попит на ірраціональні способи вирішення особистісних проблем; домінування сугестивних форм психотерапії; виражені очікування клієнтів щодо всемогутності психотерапевтів; домінування форм експресивної психотерапії експерієнтального характеру, що орієнтована на отримання швидкого ефекту нового переживання, а не на досягнення цілей психокорекції та психотерапії (З. Г. Кісарчук, Н. О. Марута, Б. В. Михайлов, С. І. Табачников, Т. С. Яценко та ін.).

Актуальним залишається питання про відповідність психодинамічного напрямку психотерапії вітчизняному менталітету. Архетиповими рисами української ментальності є духовність і споглядальність, а основними

моральністними цінностями – любов і обов'язок. Однак важливими є також цінності англосаксонської ментальності – свобода, особистісний розвиток, відповідальність. Саме тому предметом дискусії є шляхи опрацювання несвідомого або технології застосування того чи іншого методу з метою опрацювання глибинних (внутрішньо особистісних) конфліктів. У цьому контексті зазначено про історичні передумови поширення психоаналітичних методів і підходів в Україні, які укорінені вже на початку минулого століття. Визначаючи передумови появи та успішної адаптації психоаналітичних ідей науковці виділяють специфічні ознаки цього процесу: високий рівень та багаті традиції медичних наук; гуманітарні інтереси; культурологічна площина (М. Вульф, О. Геманович, І. Кутько, Л. Бондаренко, П. Т. Петрюк, В. Ліхницький, Я. Коган, С. Балей, А. Халецький, Х. Лейпольд-Левенталь, К. Grawe та ін.).

Згідно кроскультурних досліджень характерною особливістю сучасного вітчизняного клієнта є його орієнтація на вирішення та подолання своїх емоційних проблем та неефективних патернів поведінки. Існує запит на короткотривалу та середньотривалу психотерапію (психокорекцію), головними стратегіями якої є підтримка клієнта та помірне розкриття сутності його внутрішніх конфліктів. При цьому психолог-психотерапевт повинен знати й уміти застосовувати в різних ситуаціях специфічні техніки та прийоми, успішність яких у подоланні специфічних проблем є підтвердженою. При цьому важливими вимогами до психотерапевтичних підходів є їхня науково-методична розробленість, можливість поєднувати різні форми (індивідуальну, групову, психотерапію пар тощо) та застосовувати метод для різних вікових груп (починаючи з немовлячого) різного спектру проблем клієнтів (психосоматичні, кризові, проблемні стосунки тощо), мінімальні обмеження його застосування. Встановлено, що методи психодинамічного підходу відповідають усім перерахованим вимогам. Важливим питанням для розвитку, становлення або адаптації психотерапевтичних методів є можливість здобуття спеціалізованої професійної освіти в рамках того чи іншого методу, а також можливість підвищувати професійну кваліфікацію надалі за допомогою супервізій, інтервізій, теоретико-практичних семінарів, конференцій, професійних спільнот.

Отже, психодинамічний підхід у вітчизняному психокорекційно-психотерапевтичному просторі відповідає вимогам до психотерапевтичних методів, актуальним запитам та особливостям сучасного українського клієнта. Важливими чинниками розвитку цього підходу в Україні є теоретична та практична розробленість, відповідність вітчизняним соціокультурним умовам та можливість отримати відповідну освіту й підвищувати кваліфікацію (формуванню професійну Я-концепцію) в межах вітчизняних наукових і професійних спільнот (К. Г. Бріш, Й. Біннебезель, Х. Бютнер, Л. Вінтергагер-Шмідт, Г. Гаїндль, А. Голубовські,

Г. Ф. Елленбергер, Е. Зайферт, Г. Кребс, К. Круппа, Е. Лукас, Е. Фрошмаєр, О. О. Фільц, Е. Унтервегер, В. Цімпріх, Т. С. Яценко та ін.) [4].

Зазначимо, що психокорекційна та психотерапевтична освіта – це становлення певної образно-модальної системи, що відбувається в процесі здобуття нового досвіду. Основними змістами її є феномени “дидактичного резонансу”, трансформація загального (інтерперсонального) досвіду в індивідуальний (інтрапсихічний) в процесі оволодіння методом, відображувально-перетворювальна діяльність в процесі засвоєння нових професійних досвідів, в результаті чого нові знання ніколи не стають дзеркальним відображенням дійсності, оскільки завжди сприймаються через призму попереднього власного досвіду та власної Я-концепції. Звідси розуміння складності, об’ємності та багатоступеневості психокорекційної та психотерапевтичної освіти. Аналізується пов’язаність такої освіти з інтерперсональними впливами та їх інтерналізацією, які в широкому тлумаченні охоплюють всі процеси соціалізації особистості від моменту її народження, а, отже, формують її життєвий досвід, що є фундаментальним матеріалом для референції в процесі осмислення нових знань та їх інтерналізації в контексті професіоналізації Я-концепції.

Зазначимо, що на даний час психотерапевтична та психокорекційна освіта Заходу представлена антитрадиціоналістами, які пропагують і широко популяризують відкрите додаткове навчання, що дає можливість постійного професійного розвитку в програмі вільної, безперервної та незалежної освіти. Саме такі освітні моделі акумулюють в собі основні феноменологічні та екзистенційно-феноменологічні та антропологічні підходи, що відповідає особливостям психокорекційного та психотерапевтичного знання як такого.

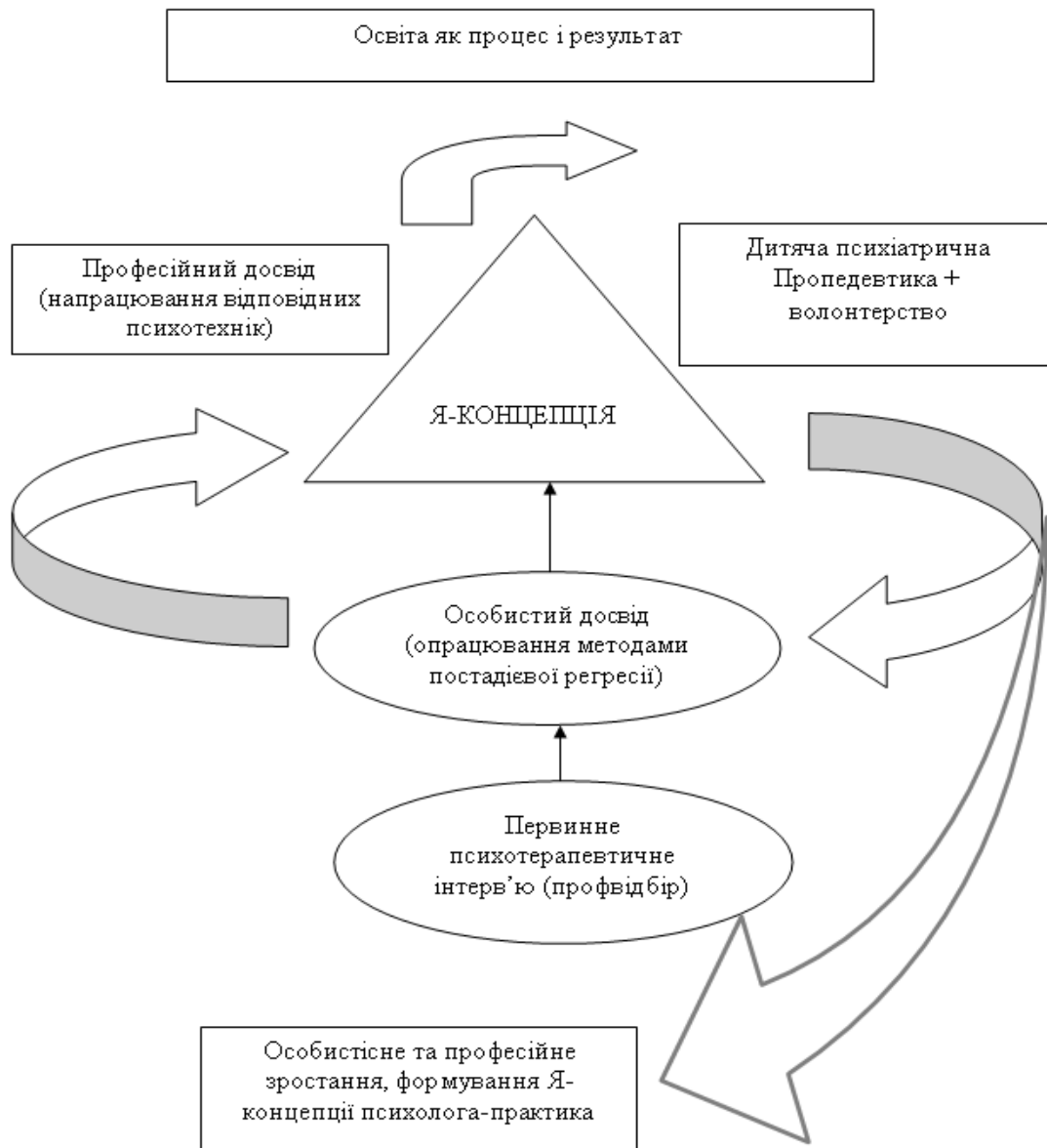
На основі синтезу наукових підходів до побудови психотерапевтичної та психокорекційної освіти в західних країнах, та потребах вітчизняної освітньої моделі виокремлено її основні риси.

Зазначимо, що сучасна психотерапевтично-психокорекційна освіта належить до складних освітніх систем, створених сучасною суспільною необхідністю – втрата провадженого традицією суспільства змушує сучасну людину йти власними, суто суб’єктивними шляхами в інтерпретації життєвих подій та стосунків (А. Блатнер, Ж. Бодрийяр, Дж. Ваттімо, Ж. Дерріда, С. К’єркегор, Ж. Ф. Ліотар, П. Рікьор, М. Фуко та ін.).

Ця освіта включає два важливих елементи: навчання та формування, вона напряму пов’язана з самопізнанням, отже, передбачає навчальну психокорекцію та психотерапію, опрацювання власного досвіду задля особистісного зростання, компенсації патопсихологічних гіперкомпенсацій, набуття професійних навиків та відповідного формування професійної Я-концепції.

Необхідно враховувати вимоги до професійної освіти психолога, у тому числі до її змісту та рівнів, специфічних умов формування професійно

значущих якостей практичного психолога, засобів формування його Я-концепції психолога-практика, професійної самоідентифікації, а також способів організації професійного середовища, яке би забезпечило становлення практичної складової професійної компетенції фахівця. На основі теоретичної рефлексії нами збудовано структурну інтегративну тривимірну модель післядипломної психокорекційно-психотерапевтичної освіти з напрямку “Психодинамічної інтегративної дитячої та юнацької психокорекції та психотерапії”, втілену на практиці у контексті спеціалізованих психотехнічних 5-річних проектів (рис. 1).

Рис. 1. Структурна інтегративна тривимірна модель післядипломної професійної підготовки (за напрямом “Психодинамічна інтегративна дитяча та юнацька психотерапія”)

Дана освітня модель побудована на наступних принципах:

- принцип аналізу та синтезу;
- принцип єдності біологічного та соціального;
- принцип креативності;
- принцип рефлексивного релятивізму;
- принцип єдності експериментальної та генетичної ліній розвитку [6; 8].

Три пізнавальні виміри моделі включають опрацювання особистого досвіду на основі рефлексивних регресивних технологій, набуття професійних знань на основі новітніх психотехнічних підходів та професійної теоретичної підготовки з використанням волонтерської практичної діяльності у відповідних закладах, де застосовується психокорекційна та психотерапевтична допомога дітям, підліткам та молоді. Програма передбачає комплексність, інтегративність (розглядаються різні психодинамічні школи і підходи); послідовність викладу (від загального до конкретного, від теорії до практики), історичний аспект (від найдавніших уявлень та досліджень до сучасних), теорії розвитку людини; орієнтація на застосування теорії на практиці. Навчальна програма розроблена згідно вимог отримання Європейського сертифікату з дитячої та юнацької психотерапії [6].

Відповідно, в основу одного освітнього виміру покладено систему інтеграції різних терапевтичних методів, що дають змогу адекватно до психотерапевтичного вікового регресу кожного учасника задіювати відповідні методики для опрацювання наявних особистісних дефіцитів. Передусім йдеться про максимальне приближення процесу навчання до вимог професійної практичної діяльності шляхом використання активних соціально-психологічних методів навчання (рольова гра). Задіяні також:

- Організація у рамках профтренивань цілеспрямованого “вглядання” в себе і інших людей з метою аналізу і порівняння власної поведінки з професійними еталонами і поведінкою інших.
- Широке використання соціальних механізмів формування професійно важливих якостей практичного психолога з метою розширення їх обсягу.
- Врахування таких особливостей самосвідомості, як дискретність і рефлексивність.
- Інтеріорізація еталонів діяльності. Подолання бар'єрів і труднощів на шляху адекватного самопізнання і формування позиції психолога.
- Перенесення з майбутнього в теперішнє рольових аспектів діяльності практичного психолога.
- Набуття свободи реалізації соціальної ролі психолога.

Формування професійної Я-концепції практичного психолога у процесі професійної підготовки можлива на основі активізації професійного самопізнання, самоаналізу і саморегуляції. В основу формування професійної Я-концепції покладені: орієнтація на цінність особистого досвіду як важливого компоненту сутності освіти, активація суб'єктності як

умови становлення зрілої особистості, стимуляція осмисленого навчання, реалізація суб'єкт-суб'єктної взаємодії, інтеріоризація методу. Професійною самоідентифікацією в контексті формування Я-концепції називають "оволодіння знаннями, навиками і вміннями, при якому здійснюється самодіагностика, самопізнання, застосування до себе тих чи інших вимог до професії.

В іншому вимірі лежить освітня система опрацювання професійного досвіду з задіянням відповідних психотехнік, інтерв'їзій та суперв'їзій.

У третьому вимірі поміщено освітній субпроект з дитячої психолого-психіатричної пропедевтики. В результаті професійної післядипломної підготовки кожен психолог відслідковує особистісне та професійне зростання, а відтак, формування нової, професійної Я-концепції [8; 11].

Аналіз та наукова рефлексія інноваційних підходів до формування особистості психолога-практика дозволили виокремити першочергове значення властивостей особистості практичного психолога у контексті його професійної діяльності, які поєднують особистісні риси, теоретичні знання та практичні навички фахівця у єдину систему. Базуючись на опрацьованих та синтезованих фундаментальних дослідженнях детально проаналізовано структуру формування Я-концепції в освітньому післядипломному навчальному процесі, що охоплює динамічні властивості організаційного клімату та його параметри. На основі проаналізованих наукових підходів та в контексті формування професійної Я-концепції практичного психолога в галузі психодинамічної інтегративної дитячо-юнацької психотерапії побудовано модель, що унаочнює можливий зріз інтеграції та взаємодоповнення складових Я-концепції у сфері самосвідомості психолога-практика та психотерапевта в структурі післядипломної професійної освіти (рис. 2).

Вихідною точкою першої складової Я-концепції (когнітивний компонент) є модальність самонастановлення – "Я-реальне", тобто уявлення психолога-практика про те, ким він постає у певний момент. За допомогою "Я-інформаційного" (яке формується через процес оволодіння знаннями, вміннями, навичками і завдяки суб'єктній активності) розвивається "Я-свідоме", котре утримує різні освітні думки, сприйняття, відчуття, пам'ять. Ці модальності – реальне підґрунтя для становлення у кожного психолога нового "Я-ідеального", яке починає формуватись на етапі первинного інтерв'ю (О. Е. Гуменюк, Е. Зайфер, Х. Бюттнер, Г. Кребс, Л. Вінтергагер-Шмід, Р. Бернс, К. Роджерс, І. Кон, А. Реан, В. Столін та ін.) [1; 2; 3; 4].

Емоційно-оцінкова складова освітньої діяльності особистості психолога-практика виникає, відповідно, у перший навчальний період, де функціонують регресивні психотехніки у певній психотерапевтичній модальності. Зокрема, "Я-реальне", як вихідний момент становлення наступного компонента Я-концепції, є знову ж початковим, оскільки цей період має свої завдання і мету. Кожен прагне піднятися до "Я-ідеального" –

навчитися нормувати і формувати уявлення про те, ким хотів би стати на завершення цієї фази. Це досягається за допомогою “Я-регресивно-рефлексивного”. До цього процесу залучається їхнє “Я-несвідоме” та “Я-підсвідоме”, котрі утримують імпліцитно сконструйований досвід. У такий спосіб психолог-практик, з одного боку, збагачується новими соціально-рольовими здобутками, а з іншого – його попередній індивідуальний досвід опрацьовується, дефіцити компенсуються та підіймаються життєві ресурси, а відтак, його особистість змістовно розширюється і збагачується.

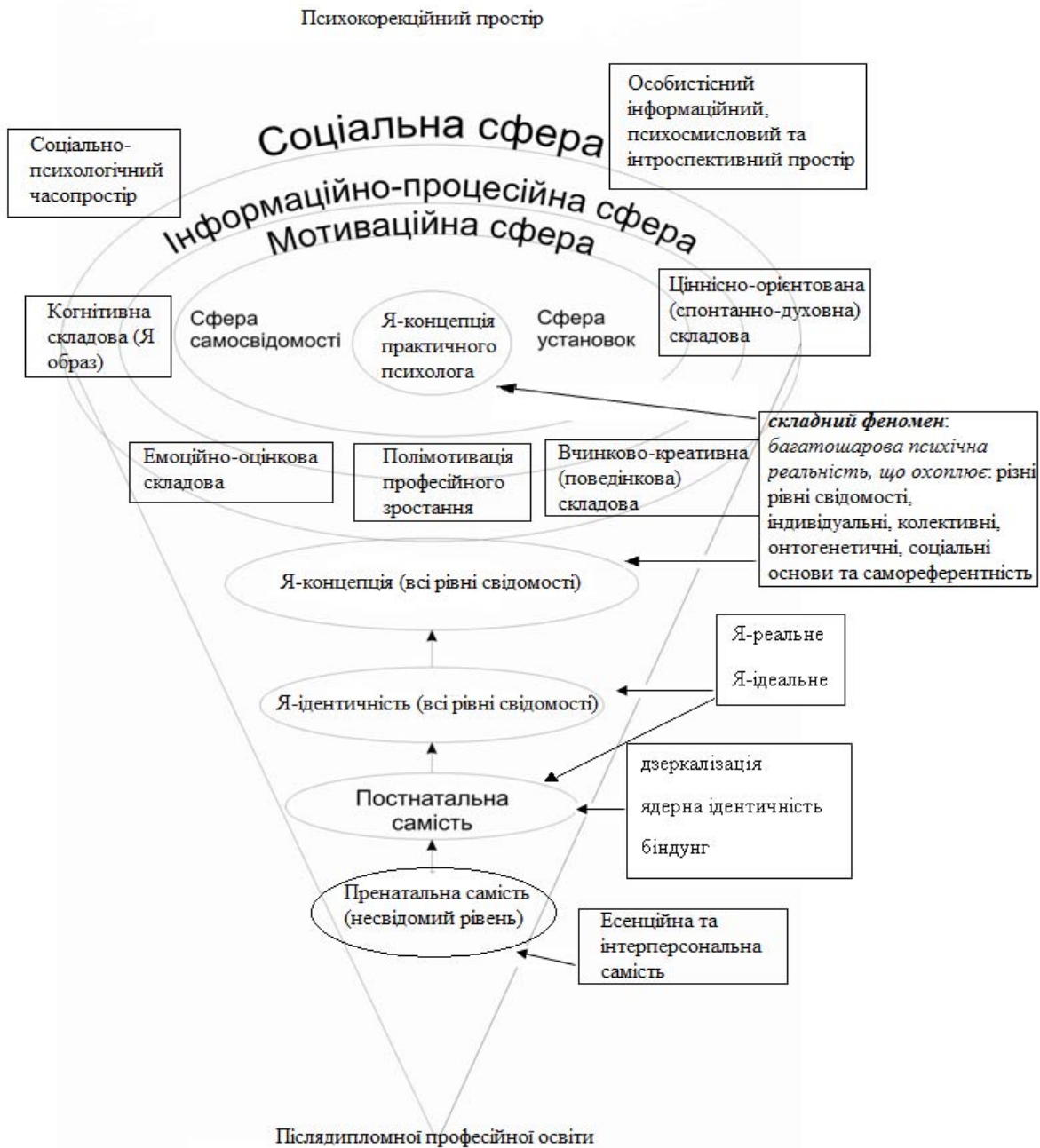

Рис. 2. Психокорекційно-терапевтичний інтрапсихічний та інтерперсональний простір післядипломної професійної освіти з напрямку психодинамічна інтегративна дитяча та юнацька психотерапія

Під час розгортання третьої складової у внутрішньому світі психолога-практика (поведінкова або вчинково-креативна) переважно функціонують такі модальності настанов, які містяться в інстанції “Я-надсвідоме”, а саме – “Я-ціннісно-рефлексивне” (спонтанно-духовна складова). Вона спрямована на обстоювання кожним психологом цінностей (ідеали, ідеї, мотиви, прагнення тощо), які проявляються у здійснених освітніх вчинкових діях (виокремлення власних професійних цінностей у процесі психотехнічних вправ на рівні опрацювання ролей психологів-практиків, спостерігачів, допомоги іншим учасникам в оволодінні професійними знаннями, опрацюванні професійних теоретичних аспектів та проведенні й активній участі в інтервізіях та піргрупах самостійно поза навчальними семінарами, декларуванні професійних орієнтацій тощо). “Я-надсвідоме” утримує морально-етичний аспект, вчинкова дія зреалізовується методом морального вибору. Це дає змогу кожному піднести своє “Я-реальне” до “Я-ідеального”.

Таким чином, процес формування професійної Я-концепції практичного психолога – це складний динамічний процес, що включає терапевтичне опрацювання психологом власних особистісних дефіцитів (дефіцитарні прояви Я-концепції, зумовлені інтерналізацією негативного досвіду стосунків і суб’єктивним конструюванням їх травматичного значення, які свого часу деформували особистісний розвиток шляхом патопсихологічних гіперкомпенсацій), напрацювання професійного психотехнічного інструментарію, здобуття теоретичних знань та практичних навиків і, як результат, цілісна інтерналізація методу та професійна самореалізація.

Використана література:

1. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание / Р. Бернс ; [пер. с англ.]. – М. : Прогресс, 1986. – 421 с.
2. Бернс Р. Я-концепция и Я-образы / Р. Бернс // Самосознание и защитные механизмы личности. Хрестоматия. – Самара : Издательский Дом “БАХРАХ-М”, 2006. – С. 133-211.
3. Гуменюк О. Є. Я-концепція у пліні соціального довілля / О. Є. Гуменюк // Психологія і суспільство. – 2004. – № 2. – С. 125-143.
4. Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції : навчальний посібник / О. Є. Гуменюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2004. – 310 с.
5. Джемс У. Личность / У. Джемс // Психология самосознания. Хрестоматия. – Самара : Издательский дом “БАХРАХ-М”, 2003. – 672 с.
6. Католик Г. В. Структурна інтегративна трьохвимірна модель післядипломної підготовки / Г. В. Католик // Тези звітної наукової конференції філософського факультету ; відп. за вип. проф. В. Мельник. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – Вип. 8. – С. 208-211.
7. Католик Г. В. Дитяча та юнацька психотерапія : теорія та практика в сучасних наукових дослідженнях / Г. В. Католик. – Львів : Видавництво “Астролябія”, 2012. – 311 с.
8. Католик Г. В. Психологія формування професійної Я-концепції практичного психолога : монографія докт. дисертації / Г. В. Католик. – Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2013 – 405 с.
9. Кон И. С. Открытие “Я” / И. С. Кон – М., 1978. – 367 с.
10. Максименко С. Д. Генезис существования личности / С. Д. Максименко. – К. : Издательство ООО “КММ”, 2006. – 240 с.

11. *Katolyk Halyna*. Analise des Zustands der Kindheit und Jugendschaft in der Ukraine : material des Weltkongress fuer Psychotherapie / Katolyk Halyna. – Wien, 2002. – S. 178-181.
12. *Katolyk Halyna*. Die volkstumlichen Mythen als ein psychologischen Faktor der Identifikation des Ukrainuschen Jugends: material des Weltkongress fuer Psychotherapie / Halyna Katolyk. – Wien, 2002. – S. 241-146.

References:

1. *Berns R.* Razvitie Ya-kontseptsii i vospitanie / R. Berns ; [per. s angl.]. – M. : Progress, 1986. – 421 s.
2. *Berns R.* Ya-kontseptsiya i Ya-obrazy / R. Berns // Samosoznanie i zashchitnye mekhanizmy lichnosti. Khrestomatiya. – Samara : Izdatelskiy Dom “BAKhRAKh-M”, 2006. – S. 133-211.
3. *Humeniuk O. Ye.* Ya-kontseptsii u plyni sotsialnoho dovkillia / O. Ye. Humeniuk // Psykholohiia i suspilstvo. – 2004. – № 2. – S. 125-143.
4. *Gumenyuk O. E.* Psikhologiya Ya-kontseptsii : navchalniy posibnik / O. E. Gumenyuk. – Ternopil : Yekonomichna dumka, 2004. – 310 s.
5. *Dzhems U.* Lichnost / U. Dzhems // Psikhologiya samosoznaniya. Khrestomatiya. – Samara : Izdatelskiy dom “BAKhRAKh-M”, 2003. – 672 s.
6. *Katolyk H. V.* Strukturna intehratyvna trokhvymirna model pislidyplomnoi pidhotovky / H. V. Katolyk // Tezy zvitnoi naukovoï konferentsii filosofskoho fakultetu ; vidp. za vyp. prof. V. Melnyk. – Lviv : Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2011. – Vyp. 8. – S. 208-211.
7. *Katolyk H. V.* Dytiacha ta yunatska psykhoterapiia : teoriia ta praktyka v suchasnykh naukovykh doslidzhennia / H. V. Katolyk. – Lviv : Vydavnytstvo “Astroliahiia”, 2012. – 311 s.
8. *Katolyk H. V.* Psykholohiia formuvannia profesiinoi Ya-kontseptsii praktychnoho psykholoha : monohrafiia dokt. dysertatsii / H. V. Katolyk. – Lviv : Vydavnytstvo LNU imeni Ivana Franka, 2013. – 405 s.
9. *Kon I. S.* Otkrytie “Ya” / I. S. Kon – M., 1978. – 367 s.
10. *Maksimenko S. D.* Genezis sushchestvovaniya lichnosti / S. D. Maksimenko. – K. : Izdatelstvo OOO “KMM”, 2006. – 240 s.
11. *Katolyk Halyna*. Analise des Zustands der Kindheit und Jugendschaft in der Ukraine : material des Weltkongress fuer Psychotherapie / Katolyk Halyna. – Wien, 2002. – S. 178-181.
12. *Katolyk Halyna*. Die volkstumlichen Mythen als ein psychologischen Faktor der Identifikation des Ukrainuschen Jugends: material des Weltkongress fuer Psychotherapie / Halyna Katolyk. – Wien, 2002. – S. 241-146.

КАТОЛИК Г. В. Инновационные подходы к формированию профессиональной Я-концепции психолога-практика в условиях непрерывного профессионального образования (по направлению интегративная психодинамическая детско-юношеская психотерапия).

В статье рассматриваются различные подходы к формированию Я-концепции и предлагается авторская модель формирования Я-концепции психотерапевта в контексте онтогенетического подхода и образовательного профессионального пространства. Проанализированы вопросы о соответствии психодинамического направления психотерапии отечественному менталитету. Обоснованно разработанную структурную интегративную трехмерную модель последипломного психокоррекционно-психотерапевтического образования по направлению “Психодинамической интегративной детской и юношеской психокоррекции и психотерапии”. Подчеркнута необходимость максимального приближения процесса обучения к требованиям профессиональной практической деятельности путем использования активных социально-психологических методов обучения. На основе проанализированных научных подходов и авторского исследования Я-концепции практического психолога построена модель, освещает возможный срез интеграции и взаимодополнения составляющих Я-концепции в сфере самосознания психолога-практика и психотерапевта в структуре послевузовского профессионального образования.

Ключевые слова: Я-концепция, Я-образ, идентичность, онтогенез, детско-юношеская психотерапия, непрерывное профессиональное образование.

KATOLYK H. V. Innovative Approaches to Forming the Professional Self-conception of Practical Psychologist in the Conditions of Continuous Trade Education (After Direction Psycho Diagnostics Integrative Child-Youth Psychotherapy).

The article deals with different approaches to the formation of self-concept and invited the author's model of self-concept therapist ontogenetic approach in the context of professional and educational space. Analyzed the issue of compliance psychodynamic psychotherapy national trend mentality. Structural integrative grounded three-dimensional model of postgraduate psychotherapy, psycho-education area "Psychodynamic Integrative Child and Youth correction and psychotherapy".

Emphasized the need to maximize the learning process approaching the requirements of professional practice through the use of active social psychological methods. Based on the reviewed scientific approaches and research of author self-concept Psychologist built a model that exemplifies a possible cut integration and complementary components of self-concept in self-practice psychologist and psychotherapist in the structure of postgraduate professional education. Based on the reviewed scientific approaches and research of author self-concept Psychologist built a model that exemplifies a possible cut integration and complementary components of self-concept in self-practice psychologist and psychotherapist in the structure of postgraduate professional education.

Keywords: *self-concept, self-image, identity, ontogeny, junior therapy, continuous professional education.*

УДК 37.013.76

Коваленко О. М.

**РОЛЬ ПРОФЕСІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ
Й РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ**

У статті автором представлений ретроспективний аналіз діяльності британських професійних організацій у сфері іншомовної освіти. Встановлена історична й сучасна роль професійних установ країни щодо визначення орієнтирів та формування національної політики у галузі навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах Великої Британії.

Ключові слова: *британські університети, іншомовна освіта, національна мовна політика, професійні організації, ретроспективний аналіз.*

Інтеграція України у світовий освітній та інформаційний простір, міждержавні політичні, соціально-економічні та культурні процеси, стрімке зростання міжнаціональних контактів актуалізують проблему полікультурної комунікації і ставлять усе більшу кількість людей перед необхідністю долати мовний бар'єр між представниками різних спільнот. За таких обставин метою мовної освіти є досягнення принципово нового рівня якості спілкування рідною та іноземною мовами, що спонукає до аналізу досвіду навчання іноземних мов у різних країнах. Особливої ваги у цьому контексті набуває вивчення діяльності установ та інституцій, функції яких полягають в розвитку іншомовної освіти у вищих навчальних закладах. Дослідження результатів роботи професійних організацій Великої Британії у сфері